

Van India naar Zuidoost Azië

Beelden van Singa, de (geveugelde) leeuw

Al in oude Indiase (Vedische) geschriften komt de naam ‘Singh’ in de betekenis van leeuw voor. Met het Hindoeïsme heeft ook de mythische Sing(h)a zich vanuit India naar het oosten verplaatst, over land o.a. naar Thailand (daar functionerend als tempelwachter) en via handelaren overzee naar Sumatra en Java en later naar Bali.

Veel dieren in de hindoeïstische mythologie worden geassocieerd met een bepaalde godheid (zoals de stier Nandi met Shiva, de vogel Garuda met Vishnu en de rat met de olifantengod Ganesha) en doen dan bijvoorbeeld dienst als hun rijdier. De Singa heeft alleen in Bengalen zo'n functie en wel als rijdier van de onoverwinnelijke krijgsgodin Durga. Daarbuiten worden aan de Singa functies als tempelwachters, beschermer van huizen en afweer van kwade geesten toegekend. Op Bali vervult de Singa ook functies als letterlijk drager van daksteunen of als basis voor (houten) kolommen en kan dan ook uitgevoerd zijn in steen in plaats van het gebruikelijke hout.

Batak

Bij de Batak op Sumatra, met name bij de Toba Batak (rondom het Tobameer) bekend om hun indrukwekkende houten familiewoningen, zijn vaak gestileerde Singa's tegen de gevel bevestigd, beelden van ongeveer 1m hoog (afb. 1) die zowel een kwaad afwerende als decoratieve functie hebben.

Soms hebben deze beelden trekken van mens, buffel of salamander, figuren die ook voorkomen op de Tunggal, de magische staf van de Batak priesters.

Bali

In tegenstelling tot de Batakse Singa heeft de Balinese Singa vrijwel altijd vleugels. Hij kan in allerlei houdingen worden afgebeeld: staand met vier poten op de grond, zittend op de achterpoten met één of beide voorpoten opgeheven. Naast de eerdergenoemde kolomdragende functie dient de Singa op Bali ook als drager (Palinggih) van godenbeeldjes en als sarcofaag (Patulangan) bij crematies (en gaat daarbij in vlammen op). Ook kunnen singabeeldjes dienen als stop van een bamboekoker of waterfles en afgebeeld zijn op tempelmuren of -poorten, op draagstoelen en paleisdeuren. De meestal kleurrijk beschilderde, in hout uitgevoerde Balinese Singa's zijn vaak 30 à 60 cm groot en maken indruk met een katachtige kop met een halfopen bek die voorzien is van scherpe tanden, uitpuilende ogen, opgetrokken

neusvleugels en opstaande oren waartussen nog vaak als extra dreiging hoornachtige knobbels zijn aangebracht (afb. 2). Bij de grotere formaten van deze decoratieve beelden zijn vaak de vleugels en de staart afneembaar; kleinere formaten zoals het hierna beschreven beeld zijn meestal uit één stuk hout gesneden.

Kleine Singa

Het kleine Singabeeld van afb. 3 heeft een hoogte van 24 cm en alle genoemde kenmerken zoals een bek met scherpe tanden, uitpuilende ogen, opstaande oren waarbij de dubbele rij uitwaaierende vleugelpennen een fraai geheel vormen. Ook de golvende manen en de opgerichte pluimstaart die uitloopt in een lange streng haar rond een van de achterpoten getuigt van een bekwame houtsnijder. De beschildering is beperkt tot een roodbruine kleur van de vleugelpennen, waarop nog resten van verguldsel te zien zijn. Op de borst hangt een zijwaarts uitkragend sieraad waarin bloemen zijn uitgesneden.

Met dank aan Martin Roos.

haarenh@xs4all.nl

1. Singa als gevelement van Batak-familiehuis (h 1 m).

2. Balinese Singa (hout, geverfd), vleugels en staart zijn demontabel (h 50 cm).

3. Balinese Singa uit een stuk gesneden (h 24 cm).

1

2

3